AMERIKANSKI SLOVENEC

Katoliški list za slovenske delavce v Ameriki in glasilo Družbe sv. Družine.

ŠTEVILKA 87. JOLIET, ILLINOIS, 25. SEPTEMBRA 1917. LETNIK XXVI.

Avstrija in Nemčija za mirovno pogajanje.

Odgovorili na papežev mirovni predlog. Za razorožbo in mednarodno razsodišče.

VATIKAN PRIPRAVLJA 2. NOTO.

"Božični zvonovi bodo zvonovi miru." Vesti iz Washingtona.

Avstrijski odgovor.

Amsterdam, 21. sept. — V svojem odgovoru na papežev mirovni predlog izjavlja avstro-ogrski cesar-kralj Karel, da bi načrt utegnil vesti k miru, če bi vojskujoči se narodi začeli pogajanja v duhu teh predlogov. Vladar vidi v vatikanskem načrtu primerno podlago, na kateri bi se lahko začela pogajanja v smeri trajnega in pravičnega miru, ter izraža upanje, da bode enaka misel vodila dežele, ki stoje nasproti njegovi.

Nota izročena v četrtek.

Nota avstro-ogrske vlade je bila, kakor pravi danes semkaj dospela brzojavka, izročena papeškemu nunciju na Dunaju v četrtek. Nota slove:

"Sveti Oče! — S spodobnim spoštovanjem in globoko ganjenostjo jemljemo na znanje nove opomine Vaše svetosti, ki ste jih v izpolnjevanju svetega, Vam od Boga izročenega urada predložili nam in načelnikom drugih vojskujočih se vlasti v plemenitem namenu, dovesti težko preizkušene narode k zedinjenju, katero jim ima zopet dati mir.

Ganljiv opomin.

"S hvaležnim srcem smo sprejeli ta sveži dar očetovske skrbi, ki jo Vi, Sveti Oče, vedno in brez razlike odkazujete vsem ljudstvom, in iz globine našega srca pozdravljamo ganljivi opomin, ki ga je Vaša svetost naslovila na vlade vojskujočih se dežel. Med to grozovito vojno smo vedno povzdigovali oči k Vaši svetosti kot najvišji osebnosti, katera stoji po svojem poslanstvu, dvigajočem se nad zemeljske stvari, in po visokem umevanju naloženih ji dolžnosti visoko nad vojskujočimi se narodi in katera, vsakemu vplivu nedostopna, je bila v položaju, najti pot, ki utegne vesti k uresničenju naše lastne želje za mir, trajen in časten za vse udeležence."

Nemški odgovor.

Amsterdam, 21. sept. — Nemška vlada v svojem odgovoru na mirovno noto papeža Benedikta "goji živo željo, da bi bil poziv uspešen". Cesar Vilhelm, pravi nemška nota, je sledil prizadeve papeževe za mir že dokaj časa z visokim spoštovanjem.

Besedilo nemškega odgovora je sledeče:

"G. kardinal! Vaša prevzvišenost je bila tolikanj dobra, da je obenem z Vašim pismom z dne 2. avgusta poslala cesarju in kralju, mojemu najmilostnejšemu gospodarju, noto Njegove svetosti papeža, v kateri Njegova svetost, prešinjena z žalostjo nad svetovne vojne pustošenjem, krepko poziva poglavarje vojskujočih se ljudstev k miru. Cesar-kralj je blagovolil dati mi na znanje pismo Vaše prevzvišenosti in poveriti mi odgovor.

"Njegovo veličanstvo je sledilo že dokaj časa z visokim spoštovanjem in iskreno hvaležnostjo prizadeve Njegove svetosti, v duhu resnične nepristranosti olajšati, kolikor je mogoče, trpljenja vojne in pospešiti konec sovražnosti. Cesar vidi v najzadnjem koraku Njegove svetosti nov dokaz njegovih plemenitih in človekoljubnih čuvstev ter goji živo željo, da bi bil v korist vsega sveta papežev priziv uspešen."

Upanje na mir.

Kodanj (Kopenhagen), 21. sept. — "Politiken" prinaša v svoji današnji številki razgovor z g. Leube, liberalnim članom v nemškem državnem zboru. G. Leube je med drugim izjavil, da bo nemški odgovor na papežev mirovni priziv sestavljen v soglasju z večinsko resolucijo državnega zbora z dne 19. julija.

Nadalje je g. Leube izjavil, da smatrajo on in večina liberalcev in socialistov govorico, da bo Nemčija prisvojila Belgijo, za smešno. Nemški odgovor da bo priporočal pospešitev miru.

"Jaz sem prepričan, da bodo božični zvonovi zvonovi miru," je zaključil.

Druga mirovna nota sv. Očeta.

Pariz, 21. sept. — Po neki brzojavki iz Rima se na videz potrjuje, da papež ne ostane pri svojem prvem poskusu, ampak predloži koncem tega meseca vojskujočim se državam drugi mirovni predlog. Nota se utegne z večjo natančnostjo baviti s podrobnostmi takega predloga.

Načrt za svetovni mir.

Pariz, 21. sept. — Kardinal Gasparri, papeški tajnik, je nocoj napram nekemu zastopniku za Associated Press izrazil vatikansko mnenje o načrtu v dosego svetovnega miru potom odprave vojne dolžnosti ter skupnega trgovinskega bojkota proti deželi, ki odkloni razorožbo.

Gasparri je rekel, da je med vsemi mirovnimi načrti sledeči najbolj praktičen:

"Sporazum med omikanimi narodi, vštevši nevtralne, doseči tako, da se splošna vojna dolžnost odpravi; nadalje da se oživotvori mednarodno razsodišče v poravnavo prepirov med narodi, in da se naperi splošen trgovinski bojkot proti takim deželam, ki se protivijo proti odpravi vojne dolžnosti ali poskušajo, tako dolžnost zopet uvesti, in ki se nočejo podvreči odloku mednarodnega razsodišča."

Gasparri je nadalje kazal na to, da je splošna vojna dolžnost kal ali seme za vojno. Napoleon da je bil začetnik služabne dolžnosti.

Z odpravo vojne dolžnosti da bi kajpada tudi izginile ogromne tovarne za strelivo in velikanske vsote, ki jih pogoltujejo vojne in stalne armade, da bi se lahko porabljale za dela miru.

Vatikan pripravlja drugo noto.

Rim, 22. sept. — V Vatikanu pričakujejo z napetostjo odgovora ententinih vlasti na mirovni predlog papežev. Po prejemu istega bode papež naslovil novo mirovno noto na vse vojskujoče se.

Sv. Oče pokaže na to, da prikazujejo vprašanja, v katera vsi privolijo, podlago za novo svetovno uredbo in naredijo pot za novo dobo.

Nadaljnja vprašanja, tako bo izvajal, se dajo brez dvoma rešiti, če je dobra volja tu. Razprave vedejo laglje do cilja, nego orožna silá.

Pogajanja pred Novim letom?

Washington, D. C., 22. sept. — "Božični zvonovi bodo mirovni zvonovi."

Ta izjava, ki jo je včeraj izustil g. Leube, odličen član nemškega državnega zbora, je našla čuden odmev v Washingtonu danes.

"Mirovna pogajanja bodo v polnem teku ob Novem letu," tako govorijo v krogih, ki so v tesnem stiku z Belo hišo.

Uradniki pričakujejo nadaljnje mirovne note iz Rima.

Zopet Bernstorff.

Washington, D. C., 21. sept. — Državni department je danes objavil brzojavko, ki jo je poslal grof Bernstorff v januarju 1917, ko je bil še nemški poslanik v Washingtonu, na urad za zunanje stvari v Berlinu. V brzojavki je zahteval poslanik pooblastitev, izdati $50,000, da vpliva na kongres.

Brzojavka je datirana z dne 22. januarja 1917 in se glasi:

"Potrošek do $50,000 kakor ob prejšnjih priložnostih, za vplivanje na kongres po gotovi organizaciji, ki jo poznate, bi utegnil morebiti vojno odvrniti. Med tem začnem v tem zmislu delovati. V navedenih okoliščinah bi bila javna uradna izjava Nemčije v prid Irski zelo zaželena, da se dobi podpora irskega vpliva tukaj."

Cena za baker.

Washington, D. C., 21. sept. — Predsednik Wilson je včeraj določil ceno za baker na 23½ c funt. Cena velja tudi za baker, ki se prodaja aliirancem.

Rudniški posestniki se morajo zavezati, da ne bodo delavcem znižali plač in da bodo vse poskušali, obdržati izkopek bakra na višini, vsaj dokler traja vojna.

Zastopniki bakrovih interesov so sprejeli naznanilo z veliko olajšbo, ker so se bali nižje cene.

Senat sprejel vojni kredit.

Washington, D. C., 21. sept. — Konferenčno poročilo glede 11-milijardne vojnokreditne predloge je včeraj senat brez imenskega glasovanja po kratki razpravi odobril.

Vojnokreditna predloga določa $4,000,000,000 novih bondov za aliirance. Bondi so štiriodstotni ter podvrženi dohodnini in davku za vojni dobiček.

Zbornica utegne odobriti konferenčno poročilo danes.

Cenzura poostrena.

Konferenčni odsek obojih zbornic kongresa za končnoveljavno rešitev vladne predloge, ki ureja promet s sovražnikom, je pristavil včeraj predlogi še eno določilo, katero stavi cenzuro poštnega, kablovega, brezžično brzojavnega in vsakega drugega prometa med Združenimi Državami in tujimi deželami pod nadzorstvo predsednika. Preprečati ima, da naznanila vojaške vrednosti dosežejo Nemčijo skozi latino-ameriške in druge nevtralne dežele.

Določba je bila dodana na željo nekaterih vladnih uradov, ki so doznali, da so mnoga poročila v tajnopisu dospela na parnikih in drugače v Nemčijo.

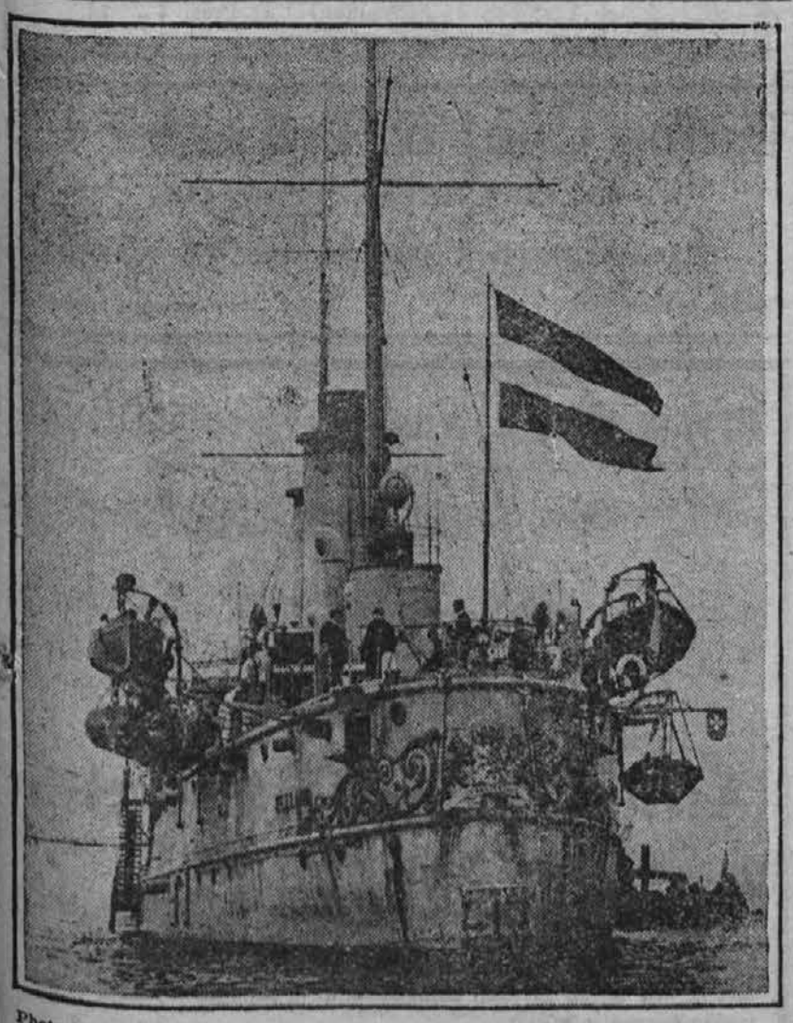

Photo by American Press Association.

HOLANDSKA VOJNA LADJA V AMERIŠKI LUKI.

Prvikrat izza leta 1890. se je holandska vojna ladja doteknila ameriške luke. Bila je križarka "Zeeland", ki je pred kratkim plula skozi Panamski preliv, na vožnji do Holandske Vzhodne Indije.

Britanci stiskajo Nemce v Flandriji.

Prodrli v nemške linije do 2,000 jardov daleč vzhodno od Ypresa in ujeli 2,000 mož.

RUSI IZGUBILI JAKOBSTADT.

Cadorna poroča odbitje avstrijskih sovražnih napadov ob Soči.

Laška fronta.

Rim, 20. sept. — Današnje poročilo italijanskega vojnega urada se glasi:

"Ob vsej fronti je bila le zmerna delavnost. Nobenega važnega dogodka ni izporočiti.

"Med ujetniki, ki so jih Italijani dovedli s kraške fronte, je bilo več Turkov. To dokazuje, pravijo častniki italijanske armade, da dobiva Avstro-Ogrska reserv iz vseh mogočih krajev pri zadnji obupni prizadevi, ustaviti italijansko prodiranje."

Laški "junaški čini" v Tirolah.

Rim, 21. sept. — Na čelu Genovske doline (severozapadno od Tridenta) je sovražnik včeraj ob svitu podjel silen (!) napad na eno naših malih (!) prednjih stražišč. Ostra borba je nastala in sovražnik je bil pognan nazaj, zapustivši številne (!) mrtvece.

Na Col Briconu (severozapadno od Tridenta) smo v sredo s pravočasno razstrelitvijo protimine razdejali sovražne tunelske naprave.

V gornji Zerdevolski dolini (Dolomitske planine) je včeraj eden naših oddelkov izvedel sijajen napad in prodrl onkraj sovražnikovih branikov pri Cima-Siefu. Vsled nemožnosti, napraviti zavetišča pod najsilnejšim sovražnem bombardiranjem na izpostavljenem skalovju, so se pozneje naši vojaki umaknili v postojanke svojega odhoda.

Iz Dunaja.

Dunaj, 20. sept. (Zakesnelo.) — Italijanski napad brez topniškega sodelovanja proti Gori sv. Gabrijela je bil ustavljen po našem streljanju. Na Col Briconu (severozapadno od Tridenta) je sovražnik poskusil napasti po razstrelbi neke mine, a je bil izdatno zajet pod našim streljanjem v postojankah, v katerih se je pripravljal za napad. Število ujetnikov blizu Carzana (vzhodno od Tridenta) je naraslo na 11 častnikov in 516 mož.

Topniški dvoboji.

Rim, 22. sept. — Ob vsej fronti so bili ostri topniški dvoboji, silnejši v zgornji Cordevolski dolini, v okolišu planote pri Banjšicah in v odseku okrog Sela na Krasu. V patrolni praski severovzhodno od Gorice smo ujeli nekaj mož.

Tri naše zrakoplovnice so snoč bombardirale sovražna taborišča v Čepovanski dolini, postajo in kolibe pri Grahovu ter železniške naprave severovzhodno od Proseka.

Avstrijci napadajo.

Rim, 23. sept. — V Marmoladi smo v noči 21.—22. sept. razstrelili mino, nakar so naši oddelki prodrli v dve prednji sovražni postojanki.

Na planoti pri Banjšicah je sovražnik močno obstreljeval in ponovno napadel naše postojanke pri Kalu in zapadno od Volnika, a brez uspeha.

Na Krasu je bilo včeraj sovražno topništvo delavnejše, nego navadno.

Rusko-rumunska fronta.

Berlin, 20. sept. — Fronta princa Leopolda: Blizu Dunaburga (Dvinska), ob Stohodu, blizu Brodov in pri Tarnapolu je bila topniška delavnost.

Fronta nadvojvode Jožefa: V Bukovini so Rusi napadli zapadno od Arbore, a so bili pognani nazaj po našem streljanju v svoje zakope, iz katerih so, kriti po streljanju s strojnimi puškami, zopet poskušali udariti naprej.

Manjši spopadi.

Petrograd, 20. sept. — Severna, zapadna in jugozapadna (ruska) fronta: Včeraj je v smeri Rige podjela sovražna pehota ofenzivo v okraju vzhodno od Lemberga. V drznem protinapadu po Letih, z odločnim sodelovanjem našega topništva, je bil sovražnik pognan nazaj in je utrpel velikih izgub. V drugih odsekih teh front je bilo streljanje.

Rumunska fronta: V okolišu Ocne je sovražnik v torek s protinapadom prisilil Rumune, da so opustili odsek sovražnih postojank, ki so ga zasedli. V okraju južno od Grozeštija so Rumuni ujeli dva častnika in 32 mož. Včeraj se ni pripetilo nič važnega ob ti fronti.

Rusi zbili pet nemških letal.

Petrograd, 21. sept. — Ničesar ni izporočiti od raznih front.

V sredo je bilo ob jugozapadni in rumunski fronti več spopadov v zraku. Naši zrakoplovci so zbili štiri sovražne stroje v nemških linijah. Blizu Novoselic je bil sovražen zrakoplov prisiljen k pristanju, nakar smo pilota in opazovalca ujeli. Jugovzhodno od Kovela so naši zrakoplovci spuščali bombe na sovražna taborišča.

Nemci zavzeli Jakobstadt.

Berlin, 22. sept. — Nemci so potisnili Ruse nazaj šest milj ob fronti 25 milj na zapadnem bregu Dvine ter osvojili Jakobstadt, ujeli nad 400 Rusov in uplenili 50 topov.

Ruski uspehi.

Petrograd, 23. sept. — V petek zvečer je sovražnik južno od vasi Radautz spustil dva plinova oblaka ter obenem začel s topovi obstreljevati naše postojanke. Vsled izpremembe vetra se je plin obrnil nazaj proti sovražnikovim linijam, preden je dosegel naše zakope.

Včeraj so naši oddelki napredovali v smeri Rige blizu vasi Rudne in potisnili sovražne prednje straže nazaj.

Francoska fronta.

London, 20. sept. — Britanske čete so danes začele novo ofenzivo, raztolkle nemške linije ob osem milj široki fronti v Flandriji in prodrle eno miljo daleč vzhodno od Ypresa. Feldmaršal-Haigove čete so udarjale naprej po cesti Ypres-Menin do linije Zonnbeke-Cheluvelt, približno enajst milj vzhodno od Ypresa, in ujele nad 2,000 Nemcev.

Če Nemci ne ustavijo britanskega prodiranja, bodo Zeebrugge in druga opirališča podmorskih čolnov in zrakoplovov ogrožena.

Pariz poroča odbitje nemškega napada jugovzhodno od mesta Cerny.

Britanci zmagoviti.

London, 21. sept. — Veliki britanski napad v Flandriji je popolnoma uspel. Nemci so izgubili mnogo mož v ljutih protinapadih.

Berlin priznava, da so Britanci predrli nemške linije v daljavo dveh tretjin milje, a pravi, da je bil sovražnik vržen nazaj na mnogih točkah.

Pariz poroča odbitje nemških presenetljivih napadov blizu mesta Cerny, severno od Vauxaillona in ob verdunski fronti.

Obupni nemški napadi.

London, 22. sept. — Britanci so odbili obupne nemške napade v Flandriji s skrajno težkimi izgubami za sovražnika.

Britanci so razdejali deset nemških zrakoplovov in šest prisilili k pristanju. Berlin poroča, da je bilo 39 sovražnih letal zbitih.

Francozi poročajo odbitje nemških presenetljivih napadov.

Turška fronta.

Petrograd, 20. sept. — Vzhodno od Vana so bile naše čete zapletene v bitko s krdelom Kurdov. Sneg je ponekod štiri čevlje globok v pogorskem bojnem torišču. V okraju jugozapadno od Kalkita in jugovzhodno od Erzingana divja snežni vihar, obenem z zmrzlino.

Proti izdajavcem.

New York, 20. sept. — "American Defense Society" je včeraj sprejela resolucijo, katera zahteva zator veleizdajskih govorov in časopisov, brez ozira na jezik, v katerem izhaja časopis.

V resoluciji je rečeno, da nemški čuteči prijatelji irske svobode, socialisti, pacifisti, anarhisti, člani zveze Industrial Workers of the World in vsi drugi činiselji veleizdaje razširjajo kampanjo nelojalnosti v Združenih Državah.

Eden govornikov je menil, da tvori duh brezčutnosti, ki vlada v Ameriki, plodovito polje za tako agitacijo.

Povišba v plačah za jeklarje.

New York, 20. sept.—"United States Steel Corporation" je danes naznanila 10-odstotno povišbo v plačah za svoje delavce, ki zadobi veljavo dne 1. okt. To je četrta povišba, dovoljena zaposlencem korporacije izza pričetka vojne v Evropi, in spravi skupno povišbo v tem času do 45 odstotkov.

Dvaindvajsettisoč zaposlencev v Garyskem okrožju ter 15,000 v jeklarnicah v Jolietu in South Chicagu bo deležnih omenjene povišbe v plačah.

Kaj pravi nemški general.

Curih, Švica, 20. sept. — General baron von Freytag-Loringhoven, načelnik dopolnilnega generalnega štaba nemške armade, je objavil pamflet pod naslovom "Posledki svetovne vojne," v katerem pravi:

"Splošni politični in gospodarski položaj sveta deluje samo v prid našim sovražnikom in nemški vojaki bodo prekanjeni za plodove svojih zmag."

General misli, da je bilo vojskovanje v strelskih jarkih velika napaka in pravi, da bi bila samo napadna ofenziva mogla donesti uspehov. Pristavlja pa, da nemška ofenziva ni bila dovolj močna za premago aliirancev.

Monakovska "Post" izraža upanje, da bo pametnost generalovih besed poučila Vsenemce (Pangermane), "ki bi se borili za premago vesoljnega sveta s svojim jezikom", da prav precenijo omejenosti nemške vojaške moči.

Nevtralci.

Washington, D. C., 20. sept. — V prepričanju, da se vojna bliža svojemu koncu, so zastopniki skandinavskih dežel pri že v juliju v Stockholmu prirejeni konferenci vseh nevtralnih vlasti priporočali, strniti se in združiti v varovanje svojih koristi po vojni.

Danes semkaj dospela poročila, ki se tičejo tega, obsegajo po švedski vladi objavljeno, uradno spomenico, v kateri kažejo na to, da želijo nevtralne vlasti trajen mir in ustanovitev mednarodnega razsodišča, kakor vojskujoče se države.

Haiti proti Nemčiji.

Port au Prince, 20. sept. — Državni svet haitiški je sklenil, da obstaja vojno stanje z Nemčijo. Obenem je vlada odredila, da se ne bodo izdajale nobene licence za nemške tvrdke. Haiti je izza majnika prekinila diplomatske zveze z Nemčijo.

Prva odlikovanca.

Ameriški glavni stan na Francoskem, 20. sept. — Brigadni general George Duncan in major Campbell sta prva ameriška častnika, katera je doletelo odlikovanje. Dobila st afrancoski vojni križec radi svoje udeležbe v bojih pri Verdunu.

Za ameriške ujetnike.

Washington, D. C., 20. sept. — Vsak Američan v nemškem vojnem ujetništvu bode posredovanjem v Švici bivajočega odbora ameriške družbe Rdečega križa prejel vsaka dva tedna tri živežne zavoje, težke po devet do deset funtov. Sedaj je 101 Američan v nemškem vojnem ujetništvu.

Nagrada za ujetje generala.

Girard, Texas, 21. sept. — Sklad $10,000 je bil nabran tukaj, ki se ponudi kot nagrada za ujetje, mrtvega ali živega, nemškega poveljnika enajste divizije, ki je pred kratkim ponudil nagrado 400 mark za prvega ameriškega vojaka, mrtvega ali živega, privedenega v nemške linije.

Interniran Nemec se usmrtil.

Baltimore, Md., 20. sept. — Gotthard Prusse, eden sestaviteljev trgovinskega podmorskega broda "Deutschland", ki je prišel na prvi vožnji submarinke v Baltimore, se je včeraj v mestni ječi obesil. Prusse je bil kot "sovražen" inostranec dne 20. avgusta interniran, ker je brez dovoljenja zapustil omejeno okrožje. Bil je 41 let star.

Nemški list prekrščen.

Portland, Ore., 20. sept. — "Oregon Deutsche Zeitung" je izpremenila svoje ime in se imenuje sedaj "Portland American".

Urednik Max Lucke, ki ga je vlada opazovala, in drugi nemški uslužbenci so odpuščeni iz službe in list bo vprihodnje izhajal v angleškem jeziku. Izdajatelj je izjavil, da je bil obveščen, da bo list zatrt, če bo dalje izhajal v nemškem jeziku.

Amerikanski Slovenec

Ustanovljen l. 1891.

Prvi, največji in edini slovenski-katoliški list za slovenske delavce v Ameriki ter glasilo Družbe sv. Družine.

Izdaja ga vsaki torek in petek
Slovensko-Ameriška Tiskovna Družba
Inkorp. l. 1899.
v lastnem domu, 1006 N. Chicago St.
Joliet, Illinois.
Telefoni: Chicago in N. W. 100.

Naročnina:
Za Združene države za leto.....$2.00
Za Združene države za pol leta.$1.00
Za Evropo na leto.....$3.00
Za Evropo za pol leta.....$1.50
Za Evropo za četrt leta.....$1.00

PLAČUJE SE VNAPREJ.

Dopisi in denarne pošiljatve naj se pošiljajo na:
AMERIKANSKI SLOVENEC
Joliet, Illinois.

Pri spremembi bivališča prosimo naročnike, da nam natančno naznanijo POLEG NOVEGA TUDI STARI NASLOV.

Dopise in novice priobčujemo brezplačno; na poročila brez podpisa se ne oziramo.

Rokopisi se ne vračajo.

Cenik za oglase pošljemo na prošnjo.

AMERIKANSKI SLOVENEC
Established 1891.

Entered as second class matter March 11th, 1913, at the Post Office at Joliet, Ill., under the act of March 3rd, 1879.

The first, largest and only Slovenian Catholic Newspaper for the Slovenian Workingmen in America, and the Official Organ of Holy Family Society.

Published Tuesdays and Fridays by the
SLOVENIC-AMERICAN PTG. CO.
Incorporated 1899.
Slovenic-American Bldg., Joliet, Ill.

Advertising rates sent on application.

Iz slovenskih naselbin.

Joliet, Ill., 24. sept. — Ljubega gosta so imeli v petek v našem slovenskem župnišču. Rev. Simon Lampe, O. S. B., župnik cerkve sv. Družine v Cloquetu, Minn., sloveči misijonar med Chippewa-Indijanci, se je mudil ves dan na posetu pri našem g. župniku, Rev. John Plevniku. Zanimal se je zlasti za našo župnijsko šolo sv. Jožefa in si je ogledal vse številne razrede. O vsem, kar je videl in slišal, se je izrazil najpovoljneje in z občudovanjem nad velikim napredkom slovenske naselbine v Jolietu.

— Povišba v plačah za jeklarje. Z dnem 1. oktobra bode zaposlencem Illinois Steel-družbe v Jolietu povišana plača za 10 odstotkov. Več o tem prihodnjič.

— Nov avtomobil. G. Simon Šetina, neumorno marljivi kamenosek in izdelovatelj nagrobnih spomenikov, 1011-1013 North Chicago street, si je kupil nov, velik, krasen avtomobil izdelka Overland od jolietske slovenske tvrdke J. D. Strutzel Automobile Co. Omislil si je avtomobil predvsem zato, da ga bo imel vedno pri roki na razpolaganje za naročnike nagrobnikov.

— Na obisku. G. Leopold Fabjan iz Great Falls, Mont., je prišel semkaj na obisk svojega strica, g. Jos. Fabjana na Summit St.

—G. Mat. Hotujec in soproga, 1306½ North Broadway, sta se vrnila te dni iz Ambridge, Pa., kjer sta bila par tednov na obisku pri g. Petru Švegelj.

— Slovensko črevljarsko popravljalnico na 508 N. Broadway lastuje sedaj tvrdka Lušina & Muren. Dosedaj je bil edini lastnik iste g. Frank Lušina, član Izobr. in podp. dr. Triglav, izvrsten črevljar, ki je izvršil vsako naročilo točno, po najnižji ceni in v splošno zadovoljnost. Dela pa je bilo od dne do dne več, in zato si je g. Lušina poiskal veščega pomočnika v osebi g. Murna, rodom Dolenjca. Rojaki, podpirajte to strokovnjaško domačo tvrdko! Črevljarnica ima vse moderne stroje in je odprta zvečer do 8. ure.

— Iz bolnišnice sv. Jožefa. Rev. John Plaznik, ki redno obiskuje bolne rojake v bolnišnici sv. Jožefa, nam poroča: G. Joseph Horvat, ki je nedavno zbolel za vročinsko boleznijo, se je zadnji teden vrnil domov ozdravljen. — Rojak John Pikuž, ki je bil dne 25. avg. po nekem avtomobilu povožen, je vkljub starosti 60 let izvrstno prestal krizo in zapusti bolnišnico že v nekaj tednih. — Rojak Math. Grimel je še slab. — Gospa Mary Longflos, soproga brivskega mojstra Johna Longflos, je zapustila bolnišnico že pred dobrim tednom popolnoma ozdravljena.

— Drugi bolniki. John Tomac, 1117 N. Bluff st., je nevarno bolan. — John Obstetar, ki se nahaja izza meseca julija v okrajni ubožnici, je dal te dni poklicati Father Plaznika, ker se je počutil slabo.

— Utopljenca še niso našli. Kakor smo poročali, je 8-letni Edward Korevec, sinček staršev Anton in Gertrude Korevec, 105 Indiana st., dne 15. t. m. padel v reko in utonil. Do danes še niso našli trupla, akoravno je bila za najdbo istega razpisana nagrada $25.

—Vsi Nemci v Jolietu, ki so podaniki nemškega cesarja Vilhelma II., se morajo registrirati. Tozadevni razglas je bil izdan v soboto. Stvar je v zvezi z nemškim vohunstvom, razširjenim po Ameriki. Povelje za registriranje Nemcev je prišlo od Z. D. maršala.

— Mestna policija je začela zasledovati "slackerje". Prijet je bil v soboto neki Joseph Schwcklyce (?), 28 let star, Avstrijec, ki pravi, da se ne bo nikdar bojeval za Ameriko.

—Pisma na jolietski pošti imajo: Balaič Marko, Botezič A., Brozman John, Gersich Martin, Jezerskij J., Miklich John, Mustar Frank, Pilar Jožef, Vezar Anton.

— Ob priliki ženitovanj, krstov, pogrebov in drugih slučajih, ko potrebujete avtomobil, se oglasite pri meni, ki imam 7 passenger limousine-avtomobil za vse potrebe. Chicago tel. 2575, N. W. Phone 344 — A. Nemanich, Joliet. Adv.

Ambridge, Pa., 17. sept. — Cenjeno uredništvo Am. Sl.! Želim naznaniti mojim prijateljem, znancem in čitateljem, da sem si ondan vzel počitnice. Namenil sem se v mesto Ambridge, Pa., jaz in moja soproga. Tu imam dve sestri in svaka Peter Švegel-ja. Ko sva prišla k njim, podvorili so nas zelo lepo. Pozneje sem si ogledal mestece, je majhno, ali je "lušno". Bili smo pri sv. maši 16. sept. v slovaško-hrvatski cerkvi; bila je prenapolnjena, petje in pridiga nam je dopadla.

Tukaj obenem pošljem tri pozdrave. Marko Skoff pozdravlja Anton Nemanicha; brata Tony in Valentin Repovsh pozdravljata Frank Repovsh-a, in Neža Švegel rojena Kapele pozdravlja Geo. Použeka.

Mojim jolietskim prijateljem naznanjam, da se spet v kratkem vidimo. H koncu želim mnogo uspeha in novih naročnikov Amerikanskemu Slovencu.

Math. Hotujec iz Jolieta.

Gilbert, Minn., 19. sept. 1917. — Cenjeno uredništvo Amer. Slovenca! Vam naznanjam, da je v nedeljo, dne 16. septembra, društvo Slovenski Rudar štev. 182 S. N. P. Jednote blagoslovilo novo društveno zastavo. Sedaj vas pa vprašam, bratje društveniki, zakaj pa ste dali blagosloviti zastavo, ki pa pravite, da vaša krajevna društva in vaša jednota nimajo nič opraviti z vero in s cerkvijo? Zakaj pa potem silite v te božje stvari? — Dalje moram vprašati, zakaj pa niste si vsaj enega svetnika izbrali za patrona? Saj jih imamo gori nad zvezdami v nebesih na milijone in milijone, ki so na zemlji še pred nami živeli in so bili delavskega stanu, kakor mi sedaj, pa so si z delom zaslužili nebeški raj, ki so delali in molili, kakor moramo tudi mi, saj zato smo tukaj na zemlji ustvarjeni. Namesto svetnika ste pa dali v zastavo človeka z lopato in krampom. Sramota za katoliške delavce! — Dalje, ko sem opazoval vaša društva, pa me nekdo popraša: "Ali so ti Slovenci in Hrvatje socijalisti?" Jaz sem odgovoril "no" in sem rekel: "To so katoličani, polovica izmed njih so jako dobri in tudi po veri živijo; drugi se pa ne brigajo, da bo treba enkrat umreti. Vsi ti pa čakajo na 11. uro svojega izveličanja, nimajo časa sedaj delovati za svojo neumrjočo dušo; a za svet in hudiča je zmerom čas in vsega imajo dosti zanj. In prazne pene lovijo v nedeljo po krčmah in vogalih, celi božji dan je čas za to delo, a da bi pa šel k sv. maši, a to je pa že "preveč težko" in "nepotrebno". Za Boga nimajo nikdar nič, čeravno v tem času vlečejo po 80, 90, 100, 110, 120, 130 dolarjev "pede" na mesec ali plače. Zato pa tudi Bog zanje nima nič. Pa se izgovarjajo: "Ja, imam bolezen pri hiši; imam dolg," in tako dalje, samo da človeka odpravijo s takimi praznimi frazami in lažejo. A ko bomo pa prišli na pravico Boga neskončno vednega, pa ne bomo mogli varati, tam bo pa vse odkrito. Ko se toliko časti krade Bogu v dvajsetem stoletju, ni čuda, da nas Bog tepe vže čez tri leta s strašno vojsko po svetu!

Dalje, g. urednik, moram omeniti to, da je bila 10. septembra volitev po vsem tukajšnjem St. Louis county za pijačo, žganje, pivo in tako dalje. Nikdar nismo tega pričakovali, da bi bili tako tepeni vsi skupaj, da bi nam bila vsa dobra pijača ustavljena za tri leta; potem se pa spet ne ve, kako bo volitev izpadla. G. urednik, volili so pa samo možje, le taisti, ki imajo volilno pravico. A suhači so zmagali! Mi mokrači se pa moramo sedaj po njih volitvi ravnati! — Neskončno modri Bog je pijačo ustvaril ljudem za piti. Sedaj si pa k srcu vzemimo mi Slovenci: Ko smo še bili v mili domovini, smo čivkali in tožili, da je bedno naše življenje, da nekaj trpimo pomanjkanja na domači zemlji. A dragi moj rojak, tukaj nas je pa Bog postavil v deželo, ki se je mleka in medu cedila do te strašne vojske, a sedaj je pa draginja prišla. Tu v novi domovini smo vsega zadosti imeli, kar smo si le poželeli. Pri vsem tem smo pa na Boga pozabili. Pa ne vsi, ne nikdar ne! Le ena tretjina našega milega naroda je pa takorekoč pozabila, da ima neumrjočo dušo. Če pogledamo vsaki izmed nas nazaj v pretekle dni našega življenja, bomo pa videli, koliko se je pilo in pilo po hišah in krčmah, koliko je bilo kletve, jeze, pobojev, sovraštva, streljanja, ločitev zakonskih, zatiranje nedolžnih otrok in tako dalje. Če ni bilo tako, pa odgovorite mi! V resnici je bilo tako. Ko bi vi to sladko kapljico pili po zmernosti, jaz vas zagotovim: nikdar bi ne bilo prišlo do te nepotrebne suše! Tukaj človek pa postoj: Prst božji je segel do vas, pijanci. Do tu pa ne več naprej! Bogu je bilo zadosti tega ravnanja, sedaj bo pa konec. Pa nič zato. Slovenci, saj se bomo pa navadili, enčas nam bo res težko, pa bo šlo. Če pogledamo, kako se je pilo po krčmah, koliko nepotrebno ste davali na baro denar, ki ste ga težko služili v rudniku ali tovarni: ti delavec imaš mogoče malo hišico, poglej pa krčmarja, kake hiše so njih! Sedaj mislim, Slovenci, da bo vse novo življenje med nami zacvetelo. Bomo videli.

Zdaj pa sklenem ta dopis. G. urednik, pa ne zamerite mi, ki je tako dolg! Pa vseeno želi zagledati beli dan.

Opazovalec časa.

RAZGLED IZ AVSTRIJE.

("Slovenski Svet", Cleveland, O.)

Slovenske "Novine" na Ogrskem.

(Obzor, 24. junija.) "Z zadovoljstvom javljajo slovenski listi, da se glasilo ogrskih Slovencev, "Novine", vedno lepše razvija, ter priporočajo Slovencem, da pomagajo svojim bratom na Ogrskem, vzdržati njih edino glasilo. Urednik Novin je Josip Klekl, upokojeni župnik v Črensovcih, Coerfeld, Zalamegue."

Germanizacija.

(Slovenec, 20. junija.) "Nemški časopis "Deutscre Erde, ki izhaja v Gothi, je priobčil v 5. številki letnika 1914—1915 obširen, za nas zelo poučen članek "Kolonije društva Suedmark". V tem članku ostro napada slovenske duhovne na Koroškem in tajerskem ter pravi med drugim: "Mimogrede omenjamo, da je bila slovenska služba božja odpravljena v začetku avstro-srbske vojne v Arvežu, in to kot odgovor na srbofilsko mišljenje duhovnov."

Slovenec pristavlja: "Ker je to 'mišljenje' samo podlo sumničenje, vprašamo, ali se je v tej zadevi kaj ukrenilo in ali so bile vrnjene Slovencem stare pravice, katere so še imeli v cerkvi?"

Hrvati v Stockholmu.

(Slovenec, 25. junija.) "Hrvatske socijaliste bodeta zastopala na konferenci v Stockholmu dr. Mijo Radošević ub Stevan Turkovič."

Jugoslovanski dijaki za svobodo in zjedinjenje.

(Hrvatska Riječ, 27. junija.) "Praška Narodna Politika poroča: Jugoslovanski dijaki na praškem vseučilišču so poslali Jugoslovanskemu klubu na Dunaju na ime dr. Korošca naslednjo brzojavko: Jugoslovanski dijaki v Pragi 1) gorko pozdravljamo svečano izjavo jugoslovanskih narodnih poslancev v državnem zboru na Dunaju o jedinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, 2) vesele se prvega skupnega Jugoslovanskega kluba in Češke zveze, 3) verujejo v trajno in trdno vzajemnost slovanskih narodnih poslancev v dunajskem parlamentu v pravični borbi za osvoboditev slovanskih in romunskih narodnosti izpod nemško-madžarske supremacije."

Nemška denunciacija.

(Edinost, 22. junija.) "V Grazer Tagblattu je bil priobčen te dni nek dopis, ki je izšel iz mestnega Volksrata, ki na najpodlejši način napada nas Slovence, v prvi vrsti pa našega mestnega poslanca dr. Rybara. Potem ko je denunciral slovenske uradnike, pozivlja konečno vlado in Nemce, da posvete večjo pažnjo Trstu, tej za Avstrijo in Nemce tako važni točki na Jadranu, ter pravi:

"Sploh pa težko za državo, ako bi se njena vlada odločila, odstraniti nemške uradnike, ki so se zlasti tu pokazali v najtežjih razmerah kot zanesljivi zagovorniki državne misli na jugu države."

Naš odgovor na vse te podlosti je povsem kratek: Ti najzanesljivejši zagovorniki državne misli na jugu države so se pri zadnjih volitvah sami priklonili italijanski liberalni stranki, agitirali v javnih proglasih za njo in tudi vsi za njo glasovali, za stranko, katero danes sami priglašajo za veleizdajniško! S komur občuješ, tak si sam!"

"Pod eno zastavo."

(Slovenski Narod, 5. junija.) "Zadnjo nedeljo je bil na Dunaju bivši podpredsednik bosenskega deželnega zbora dr. Dimovič ter je seznanil Jugoslovanski klub z razmerami v Bosni in Hercegovini. Z ozirom na njegovo poročilo so bili podvzeti primerni koraki na merodajnih mestih. Posledica tega je interpelacija poslancev dr. Korošca, prof. Spinčiča, dr. Baljaka in tovarišev na ministrskega predsednika.

Jugoslovanski klub za politične obsojence v Bosni.

(Agramer Tagblatt, 4. julija.) "Kakor poročajo iz Dunaja Hrvatski Riječi, se je bavil Jugoslovanski klub z usodo oseb, ki so bile obsojene v Bosni in Hercegovini zaradi političnih deliktov. Z isto zadevo se je pečal tudi advokat Danilo Dimovič, ki je fungiral, kakor znano, v vseh političnih procesih kot zagovornik, in predložil kabinetni pisarni prošnjo, v kateri opisuje položaj obsojencev. V sličnem položaju se nahajajo tudi osebe v Dalmaciji, Istri, na Kranjskem in Štajerskem, ki so bile obsojene zaradi političnih deliktov. Poslanci so obrnili pozornost ministra za zunanje zavode, grofa Czernina, na usodo teh oseb, poslanec prof. Spinčič pa se je v svoji avdijenci pri cesarju posebno gorko zavzel za te obsojence in predložil cesarju posebno spomenico o bosenskih obsojencih. Poslanec dr. Baljak je podvzel istočasno v isti zadevi korake pri skupnem finančnem ministru baronu Burianu."

Beda v Primorju.

(Hrvatski Dnevnik, 3. julija.) "Pomanjkanje kave je na Reki povzročilo, da se prodaja kilogram kave po 80 K. Naše Jedinstvo pa temu pristavlja: Dalmacija ni že poldrugo leto videla niti zrna kave.

Naše Jedinstvo piše: Ne moremo poročati, kako je pri nas vsled cenzure v Dalmaciji, prinašamo pa poročilo iz pulskih Primorskih Novin o razmerah v Istri, ker nam je Istra posestrima: "Najhujše je na istrskih otokih. Pred par meseci ni bilo mogoče najti nijednega stebla zelja, ker so ljudje vse porabili za hrano. (Pri nas ni bilo pred par meseci mogoče najti — toliko lahko sedaj rečemo — niti trave na prisojnih mestih in kraj pota.)"

Odprava naslovov na Hrvatskem.

(Die Drau, 3. julija.) "Novi kurs na Hrvatskem bo osnoval podlage demokratičnega življenja ter bodo v zvezi s tem, tako poroča zagrebški Jutranji List, odpravljeni tudi vsi naslovi, kakor presvetli, velemožni, velečastni, itd. Vsaka uradna oseba, pa naj ima kakoršenkoli čin, se bo nazivala vedno samo z besedo gospod."

Promene v Bosni in Hercegovini.

"Slovenski Narod, 12. julija.) "Iz Dunaja poročajo: Vsled intervencije Jugoslovanskega kluba je pričakovati v Bosni in Hercegovini v najkrajšem času važnih političnih izprememb. Odstranjeno bo izvanredno stanje in dosedanja vojaška uprava. Dekrat, po katerem je bil v začetku vojne razpuščen bosenski sabor, bo proglašen neveljavnim in bo sabor poklican k rednemu zasedanju."

Zahteve nemških radikalcev.

(Tagespost, 13. julija.) "Nemško radikalno združenje v državnem zboru je postavilo danes naslednje principe:

1.) Brezpogojna ohranitev edinstva cele države.

2.) V okvirju države ohranitev zgodovinsko-politične konstrukcije.

3.) V pokrajinah narodna avtonomija narodnosti.

4.) Ohranitev edinstva državne uprave z utrditvijo nemškega državnega jezika.

5.) Posebni položaj Galicije, in na podlagi tega:

6.) Izključitev galiških poslancev iz državnega zbora.

Državnopravne izjave Slovanov se ne morejo vzeti za podlago pogajanja v ustavnem odboru. Razširitev volivne pravice za avtonomne upravé države, občinske in deželne zastopnike se more rešiti šele po povoljni rešitvi narodnopolitičnih vprašanj v posameznih deželah."

Amnestirane žene.

(Hrvatski Dnevnik, 14. julija.) "Iz ženskega kaznilniškega zavoda v Wiener Neudorfu je bilo izpuščenih 22 žensk, večinoma Čehinje in Italijanke, ki so bile obsojene radi političnih deliktov."

Jugoslovanski klub.

(Slovenski Narod, 14. julija.) "Dopis iz Dunaja od 13. julija:

"Naš klub bo imel danes svojo sejo. Na Dunaj je dospel tudi dr. Šusteršič. — Klub bo razpravljal o svojem stališču napram vsem vprašanjem, ki so na dnevnem redu, zlasti pa napram zakulisnim. Odredil bo svojo taktiko z ozirom na naš jugoslovanski program. Naše pravice imajo močne in dobre zaščitnike, v katere popolnoma zaupamo.

Ako kedaj, tedaj je treba v teh resnih časih neomahljivo stati z našo delegacijo, da bo v stanu vsakemu pokazati, da je vresnici pravi tolmač zahtev in teženj celokupnega jugoslovanskega naroda."

Moore's Wizard

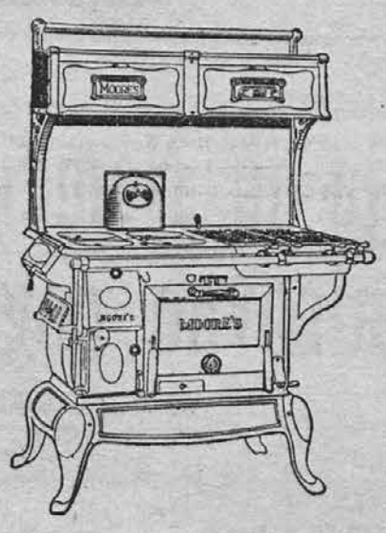

COMBINATION
za gas ali premog
brez premembe.
VSE NAJMODERNEJŠE V ENI REČI.
Če si ne pridete ogledat to peč, Vam bo žal. Delana je v Jolietu. Slovenski delavci so jo naredili.

Poehner & Dillman
Phone 119 417-423 Cass St., Joliet

Poskusite Novo Pivo
Old Lager
V STEKLENICAH
Je BOLJŠA in okusnejša pijača, kot katero drugo pivo.
IZDELUJE GA
Joliet Citizens Brewing Co.
Oba telefona 272
Dobite je vseh boljših salunih v Jolietu

College of Saint Thomas
UNDER THE CONTROL & DIRECTION OF ARCHBISHOP IRELAND
Saint Paul Minnesota

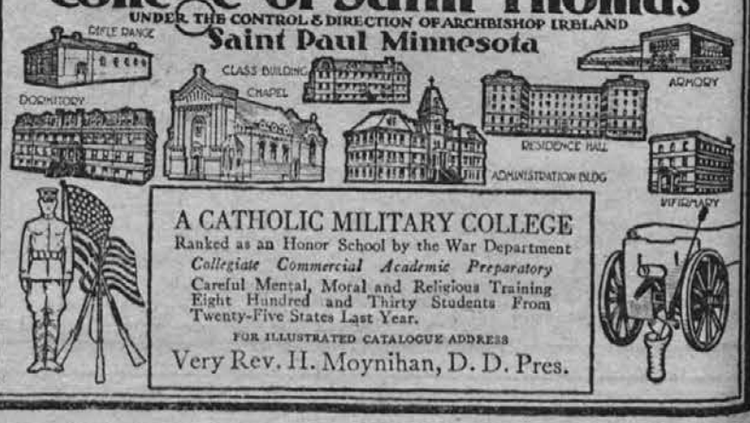

A CATHOLIC MILITARY COLLEGE
Ranked as an Honor School by the War Department
Collegiate Commercial Academic Preparatory
Careful Mental, Moral and Religious Training
Eight Hundred and Thirty Students From Twenty-Five States Last Year.
FOR ILLUSTRATED CATALOGUE ADDRESS
Very Rev. H. Moynihan, D. D. Pres.

Union Coal & Transfer Co.
515 CASS STREET, JOLIET, ILL.
Piano and Furniture Moving
Chicago telefon 4313. Northwestern telefon 41

Prvi in edini slovenski pogrebniški zavod
Ustanovljen l. 1895.

Anton Nemanich in Sin
1002 N. Chicago Street
Konjušnica na 205-207 Ohio St., Joliet, Ill.

Priporoča slavnemu občinstvu svoj zavod, ki je eden največjih v mestu; ima lastno zasebno ambulanco, ki je najlepša v Jolietu in mrtvaške vozove in kočije.

Na pozive se posluži vsak čas ponoči in podnevu.

Kadar rabite kaj v naši stroki se oglasite ali telefonajte. Chicago tel. 2575 in N. W. 344.

Naši kočijaži in vsi delavci so Slovenci.

Družba sv. Družine

(THE HOLY FAMILY SOCIETY)

V ZJEDINJENIH DRŽAVAH SEVERNE AMERIKE. Sedež: JOLIET, ILL. Inkorp. v drž. Ill., 14. maja 1915 Inkorp. v drž. Pa., 5. apr. 1916

Vstanovljena 29. novembra 1914

DRUŽBINO GESLO: "VSE ZA VERO, DOM IN NAROD." "VSI ZA ENEGA, EDEN ZA VSE."

GLAVNI ODBOR:

Predsednik.....GEORGE STONICH, 815 N. Chicago St., Joliet, Ill.
I. podpredsednik.....JOHN N. PASDERTZ, 1506 N. Center St., Joliet, Ill.
II. podpredsednik....GEO. WESELICH, 5222 Keystone St., Pittsburgh, Pa.
Tajnik.....JOSIP KLEPEC, Woodruff Road, Joliet, Ill.
Zapisnikar.....ANTON NEMANICH, Jr., 1002 N. Chicago St., Joliet, Ill.
Blagajnik.....JOHN PETRIC, 1202 N. Broadway, Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

JOSIP TEŽAK, 1151 North Broadway, Joliet, Illinois.
MATH OGRIN, 12 Tenth St., North Chicago, Illinois.
JOSIP MEDIC, 918 W. Washington St., Ottawa, Ill.

FINANČNI IN POROTNI ODBOR:

ŠTEFAN KUKAR, 1210 N. Broadway, Joliet, Illinois.
JOHN JERICH, 1026 Main St., La Salle, Illinois.
JOHN J. ŠTUA, Box 66, Bradley, Illinois.

GLASILO: AMERIKANSKI SLOVENEC, JOLIET, ILL.

KRAJEVNO DRUŠTVO ZA D. S. D. se sme ustanoviti s 8. člani(icami) v kateremkoli mestu v državi Illinois in Pennsylvaniji z dovoljenjem glavnega odbora. Za pojasnila pišite tajniku.

Vsa pisma in denarne pošiljatve se naj naslove na tajnika. — Vse pritožbe se naj pošljejo na 1. porotnika.

ZGODOVINSKE POVESTI.

Sestavil profesor Ivan Vrhovec.

POVESTI IZ ZGODOVINE NOVEGA VEKA.

(Dalje.)

2. Grof Hadik v Berolinu. Ko sta si stali pri Vratislavi pruska in avstrijska vojska nasproti, izvršil je avstrijski stotnik grof Hadik nekaj celo predrznega. Sklenil je ogledati si sredi vojske Berolin, glavno mesto sovražnikovo.

Čas se mu je zdel zato zelo ugoden; zavoljo pobitke pri Kolinu je bila vsa Prusija preplašena, nove, v naglici nabrane čete še ne izurjene, kralj sam pa tudi ves zbegan. Seveda je bilo predrznemu stotniku treba največje previdnosti na vse strani. Nameraval je jezditi po najkrajši poti in le s 3500 možmi. Najbolj se je zanašal na Hrvate (teh je vzel največ s seboj) pa na ogrske huzarje; pa še od teh je popuščal potoma tu pa tam po nekaj sto mož. Z drugimi pa je dirjal naravnost proti Berolinu. Srečal ni nijednega pruskega vojaka. Čisto nezadrževan je prijazdil pred Berolin, kjer je bilo samo pet batalijonov vojakov. Hadik je poslal jednega svojih trobentačev v mesto ter zahteval od magistrata 300,000 tolarjev vojskine naklade, in sicer prav hitro, tekom jedne ure, sicer bo dal v mesto streljati. Ko so mu čez poldrugo uro poslali glas, da ne plačajo, je Hadik storil, kar je zapretil. Pridrl je v mesto ter zahteval sedaj 600,000 tolarjev. V Berolinu je bila silna zmešnjava. Kraljeva rodovina je bežala in z njo je odšlo, da jo varuje in spremlja, še tisto malo vojakov, kar jih je bilo dotlej v Berolinu. Meščani so bili sedaj popolnoma prepuščeni dobrovoljnosti Hadikovi; poslali so svoje poslance k njemu ter prosili milosti; naloženo vojskino naklado bodo pač nabrali kar najhitreje.

Hadiku je šlo vse prav po sreči, vendar se v Berolinu ni smel predolgo muditi. Pruski kralj je vsekako že izvedel, kaj se je zgodilo; ravno tako gotovo pa je tudi bilo, da bo vse poskusil, da popravi to sramoto. Zato se je Hadik začel z magistratom dogovarjati. V osmih urah so nabrali Berolinci 150,000 tolarjev ter mu jih dali. Zahteval je pa še 25,000 tolarjev za svoje vojake, ki so bili vsi razsrjeni, da jim ni dovolil po mestu pleniti. Tudi to so mu dali.

V tem se Hadiku sporoči, da hiti proti Berolinu sedem pruskih polkov; dva dni so že na poti. Sedaj se je bilo odvizati. Predno pa zapusti Berolin, želi vzeti kaj s seboj svoji cesarici v spomin. Zahteval je 100 parov rokovic za njo. Dali so mu tudi te. Potem pa je odjezdil proti domu. Vodil je svoje junake tako spretno, da se je izognil vseh nasproti mu poslanih pruskih krdelov ter je srečno dospel domov. Marijo Terezijo je ta dogodek zelo oveselil. Pisala je Hadiku kaj prijazno pismo ter se mu zahvalila. Rokovic pa ni mogla nositi, bile so vse za jedno roko; v veliki svoji zbeganosti Berolinci tega ali opazili niso ali pa so storili to nalašč. Godilo se je to leta 1757.

3. Konec vojske. Vojska je trajala potem še šest let. Marija Terezija je bila v nji zdaj srečna, zdaj nesrečna. Razven Dauna se je posebno odlikoval general Lavdon, na Ruskem rojen Nemec. Ponudil se je v službo najprej Frideriku II. A ta ni maral zanj; dejal je neki, da mu obraz njegov ni po godu. Zato je Lavdon šel na Avstrijsko, kjer so mu dali iz početka seveda le skromno službo. A kmalu je vlekel vse oči nase. Marija Terezija mu je že čez nekaj let dala poveljstvo nad vso vojsko. Tudi Friderik II. se je pozneje kesal, da je odgnal Lavdona, kakor se je Ludovik XIV. kesal za princem Evgenom. Največje pobitke je Frideriku II. prizadejal ravno Lavdon.

Ali kljub vsem zmagam Daunovim in Lavdonovim je morala Marija Terezija skleniti l. 1763. mir ter pustiti Frideriku II. Silezijo.

4. Koliko dežel je pridobila Marija Terezija? Če prav je morala Marija Terezija odstopiti Silezijo, je vendar zapustila Avstrijo mnogo večjo, kakor je bila takrat, ko jo je prevzela. Največ jo je pomnožila o priliki, ko se je delilo poljsko kraljestvo. V tej, nekdaj res mogočni državi so nastale že v XVII. stoletji velike homatije, ki so jo močno slabile. V XVIII. stoletji je postalo še slabše. Kar se vtakne vanje še ruska carica Katarina II. Pripravila je večino poljskih plemenitašev do tega, da so si izvolili kralja, kakeršnega si je ona želela. Na Poljskem naj se vrši vse le po njeni volji.

To pa so sklenili drugi, Rusom nenaklonjeni poljski plemenitaši preprečiti. Zato so se zvezali s Turki, starimi sovražniki Rusov. Nastala je vojska, v kateri so Rusi zmagali Poljake. Vzeli bi jim bili najrajši vse Poljsko, a tudi pruski kralj Friderik II. je želel s poljskimi deželami povečati svoje kraljestvo. Katarina II. se je bala, da potegne z njenimi sovražniki, zato je ponudila njemu in tudi Mariji Tereziji kos Poljskega. Marija Terezija iz početka ni hotela o taki delitvi nič vedeti, vendar se je naposled udala prigovarjanju svojega ministra Kounica in svojega sina Jožefa II., češ, da se že sicer nevarna soseda, Rusi in Prusi, nikakor ne smeta sama in Avstriji v škodo okoristiti s poljskimi deželami. Tako je prišlo l. 1772. do prve delitve Poljskega, pri kateri je Avstrija dobila sedanjo Galicijo. — Dvajset let pozneje so delili Poljsko v drugič in l. 1795 v tretjič. Druge delitve se Avstrija ni udeležila, pač pa tretje, toda kar je to pot dobila, je izgubila pozneje v Napoleonovih vojskah.

Malo let po prvi delitvi Poljskega so prepustili Turki l. 1777. Mariji Tereziji Bukovino in sicer brez vojske. Prav tisto leto bi imela Marija Terezija podedovati tudi kos bavarske dežele; temu pa se je upiral pruski kralj Friderik II. ter je pridrl že celo z vojsko na Češko. A Marija Terezija se je l. 1779. odpovedala rajši svojim pravicam do Bavarskega, kakor bi pričela vojsko. Dobila je le tisti kos sedanje Gorenje Avstrije, ki mu pravimo "Innviertel". Naslednje leto je sloveča cesarica umrla. Po njeni smrti je vladal njen sin Jožef II.

29. Cesar Jožef II. (1780—1790).

Marija Terezija je umrla leta 1780. Naslednik ji je bil njen sin Jožef II. O nobenem drugem cesarji si niso pripovedovali toliko lepih dogodeb, kakor o njem. Vse pričajo, kako blagega srca je bil. Na hodniku pred njegovo pisarno se je kar trlo ljudi, ki so prosili in se nadejali te ali one milosti. Prišel je vsak na vrsto. Cesar je stopil zdaj pa zdaj iz svoje pisarne ven na hodnik k prosilcem ter sprejemal njih prošnje. Pripoveduje se, da so se mu dostikrat oči porosile, če je o kom čul, kateremu se je celo hudo godilo. Pomagal je, če je bilo le mogoče.

Tudi z najpriprostejšimi ljudmi je občeval prijazno. Nek pot je mej drugimi prosilci čakalo na hodniku tudi nekaj kmetov. Poslani so bili v neki občinski stvari do cesarja. Takrat je živela še Marija Terezija. Ko je stopil Jožef II. iz svoje sobe med ljudi in jih prijazno ogovoril, imeli so ga priprosti kmetje za kacega služabnika v cesarski hiši ali za kaj tacega. Priporočili so mu svojo prošnjo prav toplo. Cesar jim je obljubil, da bo že storil, kar bo le mogoče. Zavoljo tega mu je stisnil jeden kmetov petico v roke ter mu prijazno namižiknil, kakor bi hotel reči: "Saj vemo, kjer se ne maže, ne teče.' — To petico je cesar precej nesel svoji materi ter ji vesel dejal: "To je moj prvi zaslužek, a vsakemu od naju ga gre pol!' Takrat je bil namreč že sovladar Marije Terezije. Ta dogodek je oveselil tudi njo; vzela je petico ter jo dala vkovati v zlato. Cesar pa ni le rešil kmetom prošnje po njih želji, ampak jim je dal še 12 cekinov za popotnico. Kako so se pač spogledali, ko so izvedeli, kdo je bil tisti, ki so ga imeli za strežaja.

Tako je bilo to pot. Časih je pa slišal prosilec tudi kaj neprijetnega. Seveda je to vselej zaslužil. Neka oficirska vdova je prišla prosit cesarja za penzijon. "Ali imate kaj otrok?" jo vpraša ta. "Imam!" odgovori gospa, ki je rada malo više letala kakor prav. "Tri gospodične imam pa jednega mladega gospoda." Cesar jo pogleda od glave do nog, potem pa pravi: "Jaz sem imel tudi punčiko, pa mi je umrla.'

Nek drug pot je prišel mlad človek prosit za primerno službo. Pri tem je posebno naglašal, kaj in koliko je storil ranjki njegov oče za državo. A cesar jo je kmalu imel, da na tem človeku ni dosti; še svojega imena ni znal dobro podpisati. Poslal ga je k direktorju ljudskih šol ter mu dal zanj s seboj zapečateno pismo, v katerem se je bralo: "Ta človek naj se seznani najpoprej s predmeti, ki se uče v ljudski šoli. Morebiti bodo drugi njegove vrste s tem oplašeni in me ne bodo nadlegovali za službe, predno so se brati in pisati naučili."

Blizo Dunaja ima cesarska rodovina veliko zemljišče z obilimi travniki in majhnimi gozdiči. Pravijo mu Prater. Do takrat je smela zahajati vanj samo plemenita gospoda. A Jožef II. ga je odprl za vse; vsak je smel vanj, kdor si bodi. Gospodi to ni bilo prav, in o neki priliki je dejal nek plemenitaški napihnjenec cesarju: "Škoda, odslej ne bomo več sami mej seboj!" — Cesar mu je odgovoril: "Ko bi hotel jaz pohajati samo z ljudmi svoje vrste, moral bi iti v rakev kapucinske cerkve." — Tam namreč pokopujejo mrliče naše cesarske rodovine.

O neki drugi priliki je dejal, da je bil najpoprej človek in da je postal še le potem cesar.

Tacih in jednacih dogodkov so si pripovedovali ljudje veliko. Trpinom pomagati je bil ob vsaki priliki pripravljen. Da bi sam s svojimi očmi videl, kje njegove podložnike čevelj žuli, zahajal je rad mednje, dostikrat preoblečen, zato da ga niso spoznali.

Ko je prevzel vladarstvo, hitel je izvesti vse ono, o čemer je menil, da bo koristilo njegovim podložnikom. A bil je prenagel. Res je bilo v državi mnogo zastarelih in torej ne več dobrih stvari, toda cesar jih je odpravljal prehitro. Ljudstvo se ni moglo precej sprijazniti z novimi napravami. Ljudje so že taki, da se radi drže starega, če prav so prepričani, da ni skozi in skozi dobro. Zato je cesar razdražil prav vse stanove, najbolj pa duhovščino, ker je posegal tudi v cerkvene stvari. Odpraviti je dal nad 700 tacih moških in ženskih samostanov, ki se niso pečali niti z bolniki, niti s poučevanjem mladine. Rokodelci in obrtniki so bili nejevoljni, ker je razpustil sto in sto let stare njih zadruge (cehe). Kmete je oprostil tlake, desetine, sužnosti in drugih tež, pod katerimi so zdihovali. A zadovoljni niso bili niti kmetje, ker so morali plačevati odslej davke, niti plemenitaši, ker jim je cesar kratil s tem njih pravice do kmetov. Na smrtni postelji je cesar videl, da ga ne bo preživela nobena njegovih naredeb, in žalosten se je poslovil od sveta rekoč, da samo Bog ve, kako dobro je mislil za svoje podložnike. — Umrl je leta 1790.

30. Jožef II. in Leopold II.

Jožef II. je bil jeden najblažjih vladarjev. Ker je upoznal, da je v njegovi državi marsikaj zastarelega in ne več dobrega, hitel je to odpraviti in nadomestiti z novimi in dobrimi napravami. — Zakonom o verski potrpnosti je dal tudi protestantom in pravoslavnim kristjanom take pravice, kakeršne so imeli katoličani; celo židje so si smeli zidati cerkve, sinagoge. Več jim ni bilo treba nositi posebnih znamenj, po katerih so jih drugoverniki lahko spoznali, da so židje. Smeli so pošiljati svoje otroke v javne šole, najemati kmetije, delati tovarne itd.

Kmetom je Jožef II. dal priliko, da so se z denarjem odkupili od tlake in desetine; postali so sami svoji; grajščaki niso imeli odslej do njih kmetij nobene moči več.

Jožef II. je predrugačil tudi sodišča ter odpravil smrtno kazen. Odslej niso hudodelcev več obsojali na smrt, ampak na težka dela v rudokopih, na cestah, ladijah itd. Pri hudodelcih se odslej ni vprašalo več, ali so revni ali so bogati, mogočni ali pa navadni ljudje. Pred sodiščem so si bili vsi jednaki.

Mnogo je storil Jožef II. za obrtnost in trgovino; sklenil je trgovinske pogodbe s sosednimi državami, velel delati po vseh deželah velike ceste, prepovedal je uvažati tuje blago in sploh stvari, kakeršnih je bilo v Avstriji sami dosti itd. — Ustanavljal je bolnišnice, hiše za onemogle vojake, za uboge, vzgojevalnice za sirote, šole za gluhoneme itd. Vse njegove naredbe so imele namen, koristiti podložnikom.

Z marsikatero teh naredeb pa se je mnogim hudo zameril, posebno duhovščini in plemičem. Zapreti je dal več sto tacih moških in ženskih samostanov, ki se niso pečali niti s šolami, niti z bolniki, niti z dušnim pastirstvom. Velel je prodati vse njih imetje ter je ž nji mustanovil "verski zaklad", iz katerega se plačujejo cerkvene potrebščine še sedaj. Za vzgojo duhovščine je napravil semenišča, v katerih se je učilo tako, kakor je cesar ukazoval. Razpustil je bratovščine, prepovedal je božja pota, zvonjenje in streljanje ob hudi uri, določil je, koliko sveč sme goreti pri službi božji in mnogo drugega. Vtikal se je v prav vse cerkvene stvari ter razdražil s tem vso duhovščino.

Da bi odvrnil cesarja od tacega cerkvi nasprotnega početja, prišel je papež sam na Dunaj. Cesar ga je sprejel slovesno, izkazoval mu vse časti, ki pristojajo glavi katoliške cerkve, od svojih naredeb pa ni odjenjal ne za las.

Zameril se je Jožef II. pa tudi posvetni gospodi; oprostil je kmete tlake in raznih desetin ter s tem razdražil grajščake, ker jim je pristrigel stare njih pravice do kmetov. Zadovoljni pa tudi kmeti niso bili; rajši so opravljali tlako in dajali desetino, kakor pa plačevali davke.

Nejevolja zavoljo tacih in jednacih naredeb se je kazala po vseh deželah, najbolj pa na Ogrskem in v Belgiji. Na Ogrskem je nastal tolik hrup, da je moral Jožef II. preklicati vse svoje naprave, sicer bi se bili Ogri uprli. Belgijani pa so to res storili, odstavili so cesarja ter spodili njegove vojake in uradnike iz dežele. Jožef II. je umrl prej, nego se je upor polegel.

Tudi pri drugih podjetjih ni imel sreče. Zamenjal bi bil rad Belgijo za Bavarsko, toda Friderik II. je preprečil njegove namere s tem, da je ustanovil "zavezo knezov", ki so se zavzeli za to, da ostane na Nemškem vse pri starem.

Nesrečen je bil tudi v turški vojski. Marija Terezija je bila Turkom prijateljica, Jožef II. pa je potegnil z njih sovražniki, Rusi. V zvezi s Katarino II. je pričel vojsko, v kateri pa mu je šlo večinoma vse narobe. V tej vojski se je posebno odlikoval stari Lavdon, ki je Turkom vzel Belgrad. Ko so se pričele širiti v vojski še kužne bolezni, vrnil se je Jožef II. bolan in ves potlačen domov, kjer je umrl kmalu potem l. 1790. Vladal je le 10 let. Na svoj nagrobni kamen je velel vsekati te-le besede: "Tu počiva knez, ki je želel najbolje, a nesreča ga je preganjala, da mu je vse izpodletelo."

Njegov naslednik, mlajši brat Leopold II. je potlačil nejevoljo ogrskih, Belgijanskih in drugih podložnikov le s tem, da je preklical Jožefove naprave. Odmenjeno mu je bilo, vladati le kratek čas. Umrl je že l. 1792. Naslednik mu je bil njegov sin Franc II.

(Dalje prih.)

Razpok v nemški tovarni.

London, 20. sept.—Štiriintrideset oseb je bilo usmrčenih in štiriindvajset drugih poškodovanih vsled eksplozije v neki tovarni za strelivo v Koloniji (Koeln), po neki brzojavki iz Amsterdama na Central News.

Anglija želi pojasnila.

Rim, 20. sept. — Kardinal Gasparri, papeški tajnik, je zagotovil nocoj Associated Press, da odgovor centralnih vlasti na papežev mirovni predlog ni dospel.

Iz tega je razvidno, da je po časopisju razširjeno poročilo, da je bil odgovor poslan v nedeljo, izvito iz trte.

Odgovor aliirancev dospe po odgovoru centralnih vlasti, kajti Anglija se je obrnila na papeža za nadaljnje obvestilo in ne izroči skupnega odgovora ententinih zaveznikov, dokler ne dobi natančnejšega pojasnila. Odgovor na papežev mirovni predlog od strani aliirancev je torej odvisen od papeževega nadaljnjega pojasnila.

Proti laškim socialistom.

Milan, 20. sept. — Po kabinetni seji v Rimu je bil objavljen razglas, ki stavi mesta Turin, Alexandrio in Genovo pod vojno pravo. To je bilo ukrenjeno v zator sociališke agitacije, ki preti povzročiti štrajke, jemlje ljudstvu srčnost in povzroča nemire.

Francoska politika.

Pariz, 19. sept. — Francija bo nadaljevala vojno, dokler ne dobi nazaj Alzacije in Lotaringije ter odškodnine za napravljeno škodo, je izjavil prvi minister Painleve včeraj v poslanski zbornici. Prvi minister je prizival za večjo složnost in rekel, da se bodo z nadaljevanjem vojne zahtevale večje žrtve.

Vihar usmrtil 600 oseb.

Amoy, Kitaj, 18. sept. — Nad 600 deželanov je bilo zadnji teden usmrčenih po viharju, ki je obiskal Amoy. V bližnjih lukah je bilo 85 odstotkov ladij razdejanih.

Francoski vojni stroški.

Pariz, 19. sept. — Skupni vojni stroški francoski so dosegli včeraj višino $20,400,000,000, ko je finančni minister Klotzzahteval v poslanski zbornici nov vojni kredit v znesku $2,430,000,000 za zadnje četrtletje 1917.

Zobobol..

Zobobol pride od prehlajenja ali le od zoba, to je od živca. Zobobol, ki pride navadno od prehlajenja in se pojavi navadno po celi strani čeljusti, preženeš le s toploto. Pazi, da imaš tople noge in da ne prideš prehitro iz tople sobe ali na prepih. Usta si izpiraj z mlačno vodo, v kateri si skuhal nekoliko kamelic, ajbiša ali žavbelnja. — Če te boli le en sam zob, ker je postal gnil, izgine včasih bolečina popolnoma, ako držiš noge v mrzli vodi, ali ako si narediš mrzli ovitek na vrat in istega pustiš dve uri. A ne pozabi nikdar na izpiranje ust, če tudi imaš zdrave zobe. — Zelo dobro je, pripraviti si vodo v steklenico in v isti raztopiti nekaj zrn hipermangan kislega kalija, ki se dobi v lekarnah in drogeriji za par vinarjev. Če si zvečer ali zjutraj izmiješ zobe, kani v vodo par kapljic pripravljene raztopline. Ista odvzame ustom neprijeten duh in obvaruje zobe gnjilobe.

Napoleonova lastna sodba

Napoleon I. je nekoč ob navzočnosti več generalov stavil sledeče vprašanje: "Kako me bode svet po moji smrti sodil?" Naravno, da so ga hvalili in stavili v oblake vsi njegovi prijatelji ter generali. Pa Nepoleon jim je nejevoljno zmajal z glavo, kakor bi že naprej čutil svoj padec, — vladarja velikega ozemlja. Rekel jim je: "Samo šala in neumnosti. Ljudstvo reklo bode o meni: Dobro, da je mrtev; še bolje pa, da so taki možje tako redki."

LOKALNI ZASTOPNIKI(ICE) "A. S."

Allegheny, Pa.: John Mravintz.
Aurora, Ill.:John Kočevar
Aurora, Minn.: John Klun.
Bradley, Ill.: Math Stefanich.
Bridgeport, O.: Pos. Hochevar.
Chicago, Ill.: Jos. Zupančič.
Calumet, Mich.: John Gosenca.
Cleveland, O.: Jos. Russ in Leop. Kušljan
Chisholm, Minn.: John Vesel.
Collinwood, O.: Louis Novak.
Denver, Colo.: George Pavlakovich.
Ely, Minn.: Jos. J. Peshel.
Enumclaw, Wash.: Jos. Malnerich.
Gilbert, Minn.: Angela Pregled.
Hibbing, Minn.: Frank Golob.
Houston, Pa.: John Pelhan.
Indianapolis, Ind.: Martin Česnik.
Iron Mountain, Mich.: Louis Bercc.
Ironwood, Mich.: M. J. Mavrin.
Kansas City, Kans,.: Peter Majerle.
La Salle, Ill.: Anton Kastelo in Jakob Juvanich.
Lorain, O.: Jos. Perušek.
Lowell in Bisbee, Ariz.: John Gričer.
Millwaukee, Wis.: John Vodovnik.
Moon Run, Pa.: John Lustrik.
Newburg(Cleveland): John Lekan.
Ottawa, Ill.: Jos. Medic.
Peoria, Ill.: M. R. Papich.
Pittsburgh, Pa.: George Weselich.
Pueblo, Colo.: Mrs. Mary Buh.
Rock Springs, Wyo.: Leop. Poljanec.
Sheboygan, Wis.: Jakob Prestor.
So. Chicago, Ill.: Frank Gorentz.
Soudan, Minn.: John Loushin.
So. Omaha, Neb.: Frank Kompare.
Staunbaugh, Mich.: Aug. Gregorich.
Steelton, Pa.: A. M. Papich.
St. Joseph, Minn.: John Poglajen.
St. Louis, Mo.: John Mihelich.
Valley, Wash.: Miss Mary Torkar
Waukegan, Ill.: Matt. Ogrin.
Whitney, Pa.: John Salmich.
Youngstown, Pa.: John Jerman.

V onih naselbinah, kjer zdaj nimamo zastopnika, priporočamo, da se zglasi kdo izmed prijateljev našega lista, da mu zastopništvo poverimo. Želeli bi imeti zastopnika v vsaki slovenski naselbini.

Uprav. "A. S."

Pri prehladih

vdrgnite vrat in prsa, kakor tudi stopala s Dr. Richter-jevem

PAIN-EXPELLER

Učinkuje takoj olajšljivo in prijetno.

Jedino pravi s varstveno znamko sidra.

n65c v lekarnah in naravnost od

F. AD. RICHTER & CO.

74-80 Washington Street, New York, N. Y.

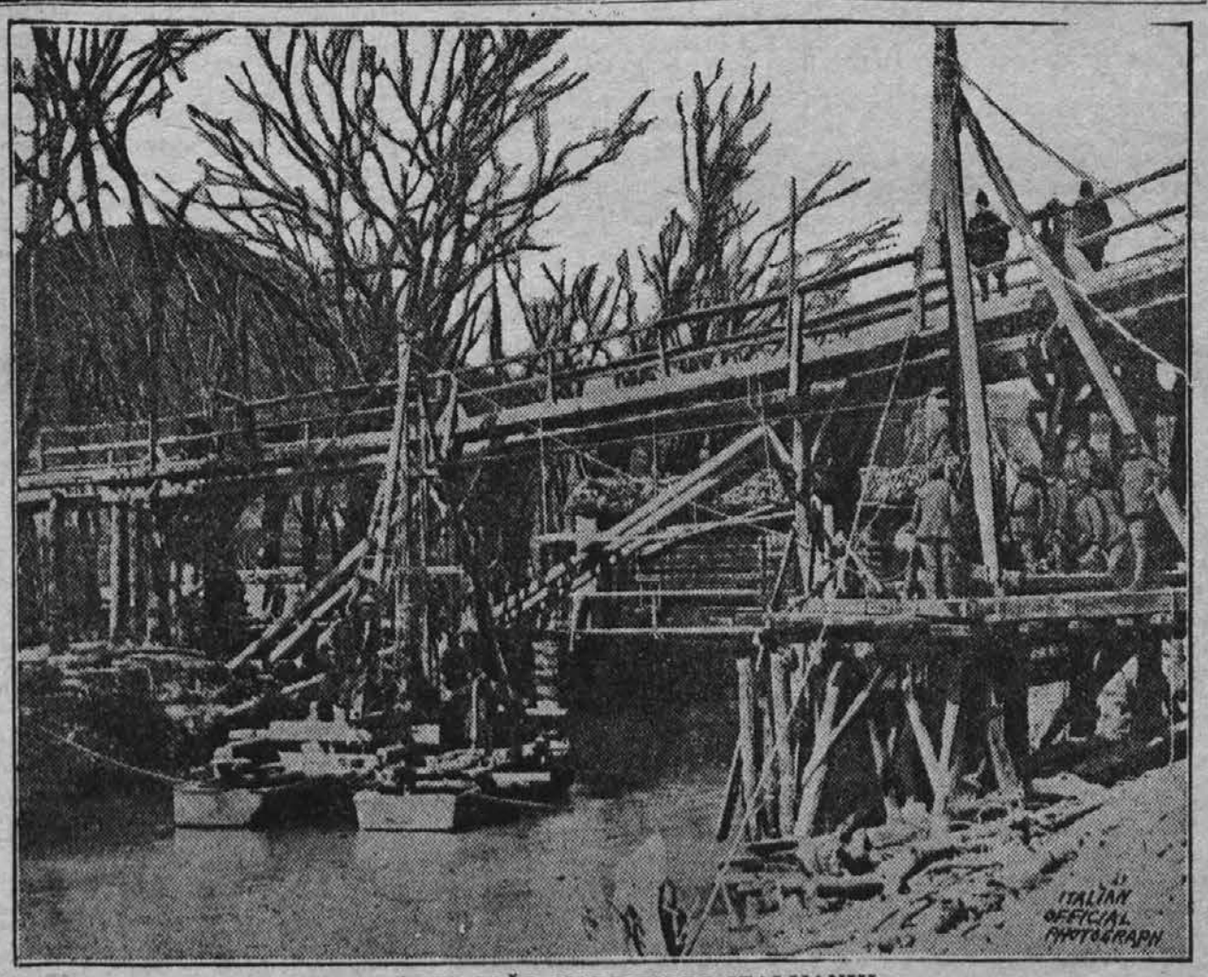

MOST ČREZ SOČO, NAREJEN PO ITALIJANIH.

Most naglo zgrajen črez Sočo po italijanskih vojaških inženerjih. Italijani so začetkom svoje enajste ofenzive ob Soči postavili štirinajst sličnih mosstov in tako pospešili svoje prodiranje, ki pa je bilo kmalu ustavljeno.

: : : : : SIN. : : : : :

(Zgod. povest iz IV. stoletja.)

I.

Tih večer je bil. Jasno so gorele zvezde nad dolino. Nad gozdom na hribu je stal mesec in lil v dolgih pramenih skoz odprto okno v kočo. Pred kipi bogov je tlel mal žrtvenik, iz katerega se je razširjal prijeten vonj.

"Torej greš tudi ti z njimi?"

"Tudi!"

Vesela je bila njegova duša, kakor da bi se vrnil iz boja zmagoslaven. Zasanjal je otroške sanje o dalnjih skrivnostnih deželah, zakletih kraljičinah, gradovih in viteški ljubezni. In porodilo se je veliko hrepenenje, da bi videl ta svet, kakor na dlani.

"Bojan, kaj ne, da ne bodeš slušal tiste hinavce in bogokletnike?"

Podprl je glavo in se zamislil. Čemu mi pravi to? Kaj mene brigajo njih sladke besede? Ali ne ve, da sem zvest pristaš naših bogov?

"Saj me ne poslušaš!"

Sklonila se je doli k njemu in mu pogledala v oči.

"Ne bodem jih!"

"Spomni se na narod, ki ga izsesavajo oznanjevalci Kristoce vere. Spomni se na očeta, ki so ga umorili v Kristovem imenu. Vsega tega se spomni, Bojan, ko te bodo hoteli izpreobrniti oni — "blagovestniki."

Pogledal jo je v obraz, ves razoran, in čital — skrb in dvom v njenih očeh.

"Kaj me ne poznaš?"

Črna slutnja je kakor gost pajčolan ovila srce stare Žiroslave. Poznala ga je: lahkomišljen in vihrav je bil zmiraj, a njegovo srce dostopno vsemu dobremu. Že večkrat so ga ji izkušali iztrgati, a ona ga je zmiraj obvarovala.

"Bojan, priseži zvestobo našim bogovom!"

"Čemu, mati? Saj sem jim zvest in in tudi ostanem zvest!"

"Prisezi!"

Lipa pred kočo je zašumela, — in slavec je zapel.

"Prisegam, mati!"

* * *

Sedem jezdecev je prvi polovici leta 863 drvilo proti Bizancu. Votlo je odmeval topot konjskih kopit po Adrianpolski cesti.

Narava je še snivala jutranje spanje. Zatrepetali so včasih listi v hladnem jutranjem pišu.

"Pri Svetovitu! Krasna polja, veličastni gozdovi!" je zamrmral sloki jezdec Bojan. Njegovo oko se je paslo po lepih bizatinskih poljih. Veter se je izgral z njegovimi kodri.

Nebo na vzhodu je zakrvavelo. Zbudilo se je solnce za gorami in preveslalo na obzor.

Kakor morski val je zavel zdaj pa zdaj hladen veter in rosne kapljice so zatrepetale na zelenih listih v tisoč barvah in drsele druga za drugo na prožni mah.

Molče so jezdili dalje in kmalu dospeli pred adrianopolska vrata.

"Pred despota Mihaela! Važno poročilo!"

"Kdo ste?"

"Poslanci Ratislavovi!"

Začudeni so gledali Bizatinci na skoraj gole jezdece.

"Kje smo?"

Začudeni so se vprašali jezdeci. Nad mesto so pripluli solnčni žarki in ga zavili v prizoren pajčolan. Le veličastna cerkev Hagija Sofija je prodrla ta pajčalon in stala mogočno nad mestom.

"Devana! Ali sem v raju?"

Zastrmel je Bojan nad krasnimi Grkinjami. Ustovili so se sredi trga pred mogočno palačo.

Suženj jim je velel raz konj.

Kmalu so stali pred carjem Mihaelom.

"Kriste z vami! Kaj vas je privedlo k meni?"

Stopil je jeden jezdecev naprej, pokleknil pred njega in mu poljubil ametiste na pozlačenih čevljih. Nato je zopet vstal.

"Jasni, velemožni car! Tvoj prijatelj in naš gospod, Rastislav, po božji milosti knez Moravanov, te prosi, da bi poslal nekaj blagovestnikov njegovemu narodu. Mnogo oznanjevalcev svete vere je prišlo k nam, iz Nemčije in Italije. A križ, križ, ta jim je bil le pripomoček, da bi nas podjarmili. Da, s križem v levici in z mečem desnici so sejali razdor med mojim narodom, razdor — njih blagovest. Zatorej, o velemožni car, pošlji nam ti blagovestnikov, ki nam bodo oznanjevali sveto vero v našem milem jeziku, z ljubeznijo v srcu, ne z mečem v roki."

Razgrel se je stari Moravan Miro in stiskal pesti. H koncu se je malo pomiril.

Despotovo čelo, od začetka temno, se je zopet zjasnjevalo.

Odgovoril je ginjen:

"Da, da! Obljubljam vam dobrih blagovestnikov, ki vam bodo oznanjevali sveto vero v vašem milem jeziku."

"Hvala ti, mogočen gospod! Tvoj Kriste, ki bo kmalu tudi naš, naj ti to dobroto povrne!"

* * *

Večer. Zakrvavela je Proponta od zahajajočega solnca, ki se je, kakor velika roža z zlatimi listia in sunkom potapljala v njo.

Trudni so se vrnili Moravani v carjevo palačo.

"Dražbog, kakšna krasota, kakšna mehkužnost! Ne mogel bi strpeti en teden v teden v tem gnjilem mestu!"

"Bojan, Bojan! Že zopet kličeš naše stare bogove! Žalosten je Kriste, katerega nauk hočeš kmalu sprejeti! Bog obvari, ako te slši kak podanik Mihaelov!" svaril ga je Miro.

"Saj ne bom več! Odpusti, Miro!"

Proponta pa je zašumela svojo večerno pesem, valčki so hiteli in se prehitevali, kakor da bi se jim kam mudilo.

II.

Vstala je vrh Balkana luč, in svete vere in prihajala bliže, velika in bleščeča, koprnečemu moravskemu narodu.

Kakor veliko, tesno pričakovanje je ležalo na moravski zemlji.

"Kakšne pridigarje dobimo?"

Povprašali so po vseh vaseh in nestrpno čakali.

"Ali pridejo?"

Gori v kači pa je sedela stara Žiroslava, mati Bojanova, podpirala glavo in bulila v tla.

"O Devana, Devana! Ohrani mi sina ne dopusti, da bi mi ga zapeljali tisti."

Zagledala se je v kot od koder so mračno zrli kipi njenih prednikov. Zaničevali so vero, katero so vsiljevali sovražniki njih naroda, zaničevala jo je tudi ona.

Zganili so se kipi, podobe v kotu zatrepetale in zrle še mračnejše na njih vdano slžabnico. Ogenj v peči pa je zaprasketal, plameni so se dvignili in sence so zaplesale, kakor pošati

"Rastislave, Rastislave! Zakaj si poslal ravno njega? O bogovi, zapeljejo ga, prokleti.."

* * *

Vračalo se je poslaništvo Ratislavovo in žnjim sveta brata Ciril in Metod — kot oznanjevalca blagovesti.

Tih in zamišljen je jezdil za spremstvom naš Bojan, odkar sta se pomenkovala s Konštantinom.

Zazijal je pred njim prepad; na eni strani bogovi — bogovi njegovih prednikov, bogovi njegove ljubeče matere — na drugi strani Kriste, poln ljubezni in pa usmiljenja, in katerega njegova mati tako sovraži!

Marica je šumela pod cesto, volkovi so zatulili zdaj pa zdaj v daljavi, da se je zdrznil.

"Kje naj sem?"...

Zdivjalo mu je srce in spodbodel je v takšnih trenutkih konja, da se je visoko povspel in zdirjal je dalje in dalje, da bi ubežal tem mislim.

"Prisega!"

Marica je šumela, gozd je drhtel v večernem nemiru.

"Kam dirjaš, Bojan?'

Milo ga je vprašal Ciril.

Zdrznil se je Bojan in obrnil k njemu konja, s strahom in pričakovanjem.

"Oče — oče!"

Vzkipelo je srce: ni moglo vzdrževati takega navala in izlil je vso svojo dušo, vse dvome — — —

"Težak boj imaš, moj sin! — A upam, — da zmagaš!"

"Prisega, oče!"

Zakrvavelo mu je srce in zdrznil se je groze.

"Prisegel si nevede, pod pritiskom! Odvezal te že sem, bodi miren in moli za mater!"

"Kaj naj ji rečem?"

"Razlagaj ji, pripoveduj ji o Kristu, Bojan!"

"Bodem, oče, a težko pojde!"

Molče sta jahala naprej, vsak v svoje misli zatopljena z upom v srcu.

III.

Zašumelo je po vasi, završalo.

"Gredo, gredo!"

Zbirali so se in pričakovali.

"Kakšni so?"

Boječe so se vprašali in skrbno, zakaj strah je bil v njih srcih še od prejšnjih pridigarjev.

Proti večeru je pritekel pastir v vas, ves zasopljen:

"Gredo!"

"Kdo?"

"Kaj?"

"Ali si jih videl?"

"Kakšni so?"

"Dva sta! Rujave halje imata in brade, z Bojanom v sredi!"

* * *

Sence so legale na ravan, na zelene travnike, dolge in temne. Kakor da bi kdo stal na hribu in sipal gost ogljen prah v dolino, se je spuščal mrak na zemljo.

"O Devana, Devana, kakšen je moj sin? Perun, tebi jagnje, ako je prišel nepokvarjen in tebi vdan nazaj—"

Mati Bojanova je stopila na prag in pogledala tja po vasi, kjer je bilo vse živo.

"Gredo prokleti! A kje je Bojan?"

Jezdil je zopet zadaj, zato ga ni videla kar izpočetka.

"Kaj mu je? Zakaj ne spodbode konja in pridirja k meni, k materi?"

"Zdaj gre!"

In Bojan je spodbodel svojega konja. Krasni šarec se je povspel, zmajal z glavo in zdirjal kot vihra h koči.

"Mati, mati!"

Objela sta se in poljubila.

"Slava Perunu, da si le prišel."

Pogledala ga je vprašajoče.

"Ne Perunu, mati, ne! — — — Kristu Nazarenskemu!"

Sklonil je glavo in pokleknil pred njo.

"Kaj? Ne Perunu? Ha, Kristu? O bogovi, ne kaznujte ga—"

Pahnila ga je od sebe z vso močjo, da se je zgrudil. Objel ji je kolena in prosil.

"Mati, Kristus te ljubi, pridi k njemu, v njegovo naročje! Odpusti ti!"

"Kaj odpusti? Hahahahaha! Kdo je v njegovem imenu sejal razdor in sovraštvo med brati? Kdo je v njegovem imenu ubil tvojega očeta? — Kdo? — Le povej!"

"Da! Nemci so sejali razdor, mati, a Kristus, tisti ljubeči in dobri Kriste, jih sovraži!"

"Proč! — Izgini mi izpred mojih oči, ti — hlapec!" —

* * *

Temni, umazani oblaki so bili kakor spojeni z zemljo. Vihar je tulil in jih razganjal. A kakor da bi jih držala nevidna vez skupaj, so se še bolj zgoščevali. Noč je bila temna: polna groze in obupa. Le tupatam se je hipoma zabliskalo in razsvetilo za sekundo celo dolino.

Stara Žiroslava, mati Bojanova, je hropela na ležišču. Vrgla jo je nanj jeza in obup radi zapeljanega sina in njena bolehnost. V grlu jo je dušilo, kakor da bi jo stiskale ledene roke.

"Morana, Morana, pridi! Izneveril se je, zapeljali so ga! Ha, prokleti...!! Bogovi, bogovi, pomagajte!"

Zatulil je vihar in se divje zasmejal okrog cele hiše.

"Čuj, ali ni zunaj Stribog! Obiskal me je."

Težko je zasopla in cvileče zakašljala.

"Morana, ali greš?"

Kakor temni oblaki po nebu so se podile njene misli. Vstopil je sin. Šel je v vas po jedila in po vražarico.

"Mati, prinesel sem jedila. Stara Živana pride kmalu. Ali ti je bolje?"

Pogledala ga je in njegove oči so bile solzne.

"Ali me ljubiš, Bojan?"

"Mati!"

"Izpreobrni se! Glej, bogovi so pripravljeni, ti odpustiti. Ubogaj!"

Zdrznil se je, srce pa je kriknilo bolesti.

"Ne morem, mati, ne morem!"

"Prisegel si, Bojan!"

"Mati, odpusti!"

"Ha, ne moreš? — Ven! — Morana — smrt — pridi!"

"Mati — mati!"

"Proč! Perun naj te udari!"

Vihar je tulil okrog hiše, se smejal in rogal. S poslednjo močjo ga je pahnila od sebe, nato se je pa zgrudila onemogla nazaj na ležišče. Hropela je.

Ali zopet se je sklonila, kakor da bi ji šinila nova misel v glavo. Sin je klečal ob njeni postelji. Objela ga je trdno z ledeno roko in ga pritisnila k sebi, z drugo roko je prijela bodalo, ki je bilo skrito v slami.

"Ti — Bojan! Ali me ljubiš? Ali ljubiš rodno mater, Bojan!"

Poljubil ji je drgetajoča ustna.

"Se — odpoveš — tistemu — Kristu? — Odpustim — ti potem — Bojan —?"

Sikala je te besede in ga pritisnila k sebi.

"Ne — da — ne, ne! — Ne morem — o moja mati—"

"Pro—kle—ti!"

Krik.

Prebodla mu je z bodalom srce, zgrudil se je mrtev na mater.

Vihar je utihnil. Mesec je prodrl oblake in posijal v kočo v svetlih pramenih.

Iznenadenje pri svatbi.

Neki bogati Francoz je hotel iznenaditi goste na svatbi svoje hčere. Pokazati jim je hotel, kako hitro je kinomatografija Pojedina je bila ravnokar končana in svatje so hoteli oditi. Tedaj je pa prosil nevestin oče svate, naj počakajo še par trenotkov. Pričakovali so še kak govor. Toda kar naenkrat je ugasnila električna luč, godba je zaigrala svatbeno koračnico in na steni so se pokazali prizori, kako gredo svatje k poroki. Svatje so se veselili kako dobro so fotografirani Toda kar naenkrat se zasliši klic: "To da Pavlina!" Vsi svatje se začudeno pogledajo, kaj pomeni ta obisk. In šele tedaj zapazijo kinematografični prizor, kako nevesta skrivaj daje nekemu gospodu pismece.

Prva električna rasvetljava v rovu.

Pri zadnjem letnem zborovanju "Zveze premogarskih električnih inženirjev v Glasgowu se je poročalo, da je bila prva električna rasvetljava napeljana leta 1879 v rovu Earnack, okraj Hamilton na Angleškem. To napravo priporočil je Lord Kelvin. V dotični rov postavili so nek Gramov stroj, ki je proizvajal za 30 svetilk luči.

Stvar je pa tako dobra obnesla, da so pozneje postavili v rov tri izboljšane dinamo stroje, ki so proizvajali za 180 večjih svetilk svetlobe.

Šopek rož.

Ganljivo zgodbico pripoveduje ranjen nemški častnik v nekem mannheimskem listu. "Znanci so mi pri odhodu iz bolnišnice poklonili šopek rož. Vstopil sem ž njimi v vlak. V kupeju sem zagledal sedeti v kotu mlado usmiljenko bledih lic, bolehnega obraza. Na prsih je imela pripeto znamenje junaštva—železni križ. Molče sem se poklonil ter ji ponudil svoj šopek. Nezmerno mil pa tudi bolesten izraz se ji je pojavil na obrazu, ustnice so se žalostno nasmehnile, črne velike oči so se uprle sanjavo v duhteče rože. Toda rož ni vzela. Pogledal sem jo in groza me je spreletela; junaško dekle je bilo strašno pohabljeno; pri samaritanski službi je izgubilo obe svoji usmiljeni roki. Z menoj vred so to globoko občutili vsi, tako da je zavladala v kupeju za nekaj trenutkov pravcata grobna tišina. Do smrti mi slika usmiljenke brez rok ne izgine iz spomina."

Hrbtobol

je navadno povzročen po neredih v obistih in raditega pa je Severovo Zdravilo za Obisti in Jetra (Severa's Kidney and Liver Remedy) treba rabiti. To je izvrstno zdravilo zoper vnetje obisti ali mehurja, težko ali boleče vodenje, otekle noge in kislino v želodcu, nerednost in žolte proge okoli oči. Severovo zdravilo za obisti in jetra se prodaje v vseh lekarnah. Cena 50c in $1.00. Ako ga ne morete dobiti v vaši lekarni, ga naročite naravnost od W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa. — Sept.

AKO IMAŠ $400 KUPIŠ LAHKO hišo 6 sob z loto 50x137 na West Side. Ostanek $1900 se plača kot rent. Telefon 2337 W. 87t8—

NAZNANJAM DA SEM NAPRAVIL v Stern Parku na Hickory st. svoj novi prostor za zabavo, kjer se lahko pozabavamo ob nedeljah. Imamo lepo dvorano za plašišče in pivnico.

V prostem je več miz in stolov, istotako obilo sence.

Ta prostor bom dajal v najem za veselice in domače zabave za društva in klube ter izletnike. Cena po dogovoru. Več pove **Anton Stražišnik 1219. Summit Str. Joliet. Ill.** 10-1.

Carl Schreiber

Chicago Phone 3496.

519 Marble St. :: Joliet, Illinois

SLOVENSKI BARVAR IN SLIKAR.

Barvam poslopja, znotraj in zunaj, ter opravljam vsak posel, ki spada v barvarskega obrta področje.

Obešam stenski papir.

POZOR ROJAKINJE!

Ali veste, kje je dobiti najboljše meso po najnižji ceni? Gotovo! V mesnici

Anton Pasdertz

se dobijo najboljše sveže in prekajene klobase in najokusnejše meso. Vse po najnižji ceni. Pridite torej in poskusite naše meso.

Nizke cene in dobra postrežba je naše geslo.

Ne pozabite torej obiskati nas v našej mesnici in groceriji na vogalu Broadway and Granite Street

Chic. Phone 2768. N. W. Phone 1113.

DENAR V STARO DOMOVINO

to je: v Avstrijo in Nemčijo, se zdaj ne more pošiljati.

Pošljemo pa denar vojnim ujetnikom in drugim v

ITALIJO, RUSIJO IN FRANCIJO

istotako v one kraje na Primorskem, ki so zasedeni od Italije.

Kadar pošljete denar, priložite tudi naslov, ki ga je prejemnik sam napisal, da se preprečijo morebitne pomote.

AMERIKANSKI SLOVENEC,
bančni oddelek,
1006 N. Chicago St. Joliet, Ill.

Pristopite k največjemu slovenskemu podpornemu društvu.

DRUŠTVO SV. DRUŽINE
(The Holy Family Society)
štev. 1 D. S. D., Joliet, Illinois.

Geslo: "Vse za vero, dom in narod, vsi za enega, eden za vse."

Odbor za leto 1917.

Predsednik.....George Stonich.
Podpredsednik.....Stephen Kukar.
Tajnik.....Jos. Klepec.
Zapisnikar.....John Barbich.
Blagajnik.....John Petric.
Reditelj.....Frank Kocjan.

Nadzorniki:

John N. Pasdertz, Joseph Težak, John Štublar.

To društvo sprejema rojake in rojakinje in sicer od 16. do 50. leta in izplačuje bolniške podpore $1.00 na vsaki delavni dan za 50c na mesec. Zavarujete se lahko za $500.00 ali za $250.00 pri D. S. D. za malo mesečnino.

To društvo ima že nad $2,900.00 v bolniški blagajni in je do zdaj že izplačalo skupaj 2,968 dolarjev bolniške podpore članom(icam). Kdor plača takoj ob pristopu $3.00, to je toliko, ko so plačali drugi člani zadnjih 6 mesecev, je deležen podpore v slučaju nezgode takoj po pristopu, drugače po 6 mesecih. Pristopnina je še prosta.

Redna seja se vrši vsako zadnjo nedeljo ob 1. uri pop. v stari šoli.

Kdor želi pristopiti v naše veliko in napredno društvo naj se glasi pri katerem odborniku.

Kadar rabite obleko, se oglasite pri nas, ki vam skrojimo isto po pravi meri. Mi delamo fine obleke po **$15 IN VEČ.** Istotako popravljamo, čistimo in gladimo moške in ženske obleke. **G. R. KARLING,** krojačnica, 509½ Cass St., Joliet, Ill.

Dobro sredstvo za vtrete
ne sme manjkati pri nobenem dobro urejenem domu. Dr. Richterjev

PAIN-EXPELLER

imaže nad 50 let veliko priznanje med Slovenci na celem svetu.

Jedino pravi s varstveno znamko sidra.

35 in 65c v lekarnah in naravnost od
F. AD. RICHTER & CO.
74-80 Washington Street. New York, N. Y.

STENSKI PAPIR

Velika zaloga vsakovrstnih barv, olja in firnežev. Izvršujejo se vsa barvarska dela ter obešanje stenskega papirja po nizkih cenah.

Alexander Daras
Chi. Phone 376 N. W. 927
120 Jefferson St. JOLIET, ILL.

Slovenske Gospodinje

so prepričane, da dobijo pri meni najboljše, najčistejše in najcenejše

meso, grocerije

IN KRANJSKE KLOBASE

istotako vse vrste drugo sveže in prekajeno meso ter vse druge pedmete, ki spadajo v področje mesarske in grocerijske obrti.

Priporočam svoje podjetje vsem rojakom, zlasti pa našim gospodinjam.

Spoštovanjem

John N. Pasdertz

Chicago tel. 2917.

Cor. Cora and Hutchins St., Joliet, Ill.

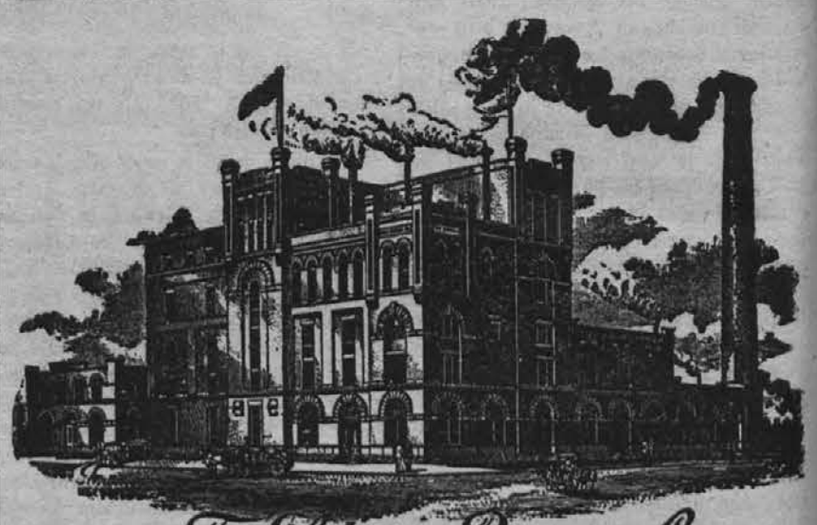

Fred Lehring Brewing Co
JOLIET, ILL.

PIVO V STEKLENICAH.

Cor. Scott and Clay Sts.... Both Telephones 26. ..JOLIET, ILLINOIS

Naročite zaboj steklenic

novega piva, ki se imenuje

EAGLE EXPORT

ter je najboljša pijača

E. Porter Brewing Company

Oba telefona 405. S. Bluff St., Joliet, Ill.